

SPØRSMÅL OG SVAR - SVART HENNATATOVERING

Svart Hennatatoivering kan føre til alvorlig helseskade

Hennatatoivering kan føre til alvorlige allergiske reaksjoner hvor det er stor fare for permanente helseskader. For å oppnå den svarte hennafargen samt forlenge denne blir det tilsatt fargepigmenter som er kjent for å være allergifremkallende. Konsentrasjonen av fargepigmenter er også veldig høy noe som i seg selv kan være allergifremkallende. Blant de alvorligste tilfellene av allergireaksjoner kan det være nødvendig med akutthjelp samt innleggelse på sykehus. Typiske helseskader etter påføring av svart henna tatoivering kan være permanente skader i huden, kontakteksem og "polysensitivitet". Symptomer inntreffer etter noen (3-12) dager. Det beste rådet vil være å holde seg unna svart henna tatoivering.

Hva er svart hennatatoivering?

Svart hennatatoivering eller såkalt midlertidig tatoivering er ikke en ekte tatoivering. Det er faktisk et bildemotiv som males på huden. En ekte tatoivering er injisert i huden og er permanent. En svart henna tatoivering er midlertidig og vil forsvinne etter noen uker.

For å oppnå den svarte hennafargen og for å forlenge varigheten av denne, blir det tilsatt høye konsentrasjoner av fargestoffer/pigmenter i hennablandingen. Disse fargestoffene kan være naturlige slik som indigo eller syntetiske samt mineraler. Fenylendiaminer (PPD) er kjent for å tilsettes hårfargemidler eller kroppsmaling for å oppnå en raskere og mørkere grad av den svarte fargen. Andre fargestoffer slik som Carmine (azo-komponenter av Picramic acid), Toluene 2,5-diamine, Toluene-2,5-diaminesulphate (diaminotoluener) og Pyrogallol er vel dokumentert som ofte anvendte fargestoffer i henna. Sølvnitrat og Kromium er også påvist i svart henna.

Flere av disse tilsatte fargestoffene er funnet til å være allergifremkallende, noe som kan føre til allergiske reaksjoner, kroniske betennelser samt fare for allergiske reaksjoner i ettertid.

Hva er risikoen ved svart hennatatoivering?

Fargestoffene som tilsettes henna er kjent for å være sterkt allergifremkallende. Symptomer inntreffer etter noen få (3-12) dager. Følgende allergiske reaksjoner kan forekomme: kløe, rødhet, utslett i form av flekker og blemmer samt permanent misfarging og arrdannelse i huden.

Noen personer kan utvikle en permanent overfølsomhet for disse fargestoffene som igjen kan føre til utvikling av kontakteksem. Er man først blitt sensitiv ovenfor disse fargestoffene, kan det gjerne vedvare livet ut. Disse allergenene finnes også i andre produkter slik som gummi, klær, sko, hårfargemidler og gjennom kontakt med disse produktene kan man også fremkalle en allergisk reaksjon hvis man da allerede er overfølsom for fargestoffer. De allergiske reaksjonene kan da ofte være voldsomme, gjerne med behov for akutt medisinsk hjelp eller i verste fall sykehusinnleggelse. En allergisk reaksjon etter en eksponering for annen gang kan ofte være mye mer alvorlig enn reaksjonen ved første eksponering. Reaksjonen kan oppstå i tatoiveringen eller det nærliggende området rundt eller spre seg til hele kroppen. Allergireaksjonen kan inntre med en gang eller utvikle seg over flere dager etter påføring.

Hvor tilbys hennatatoivering?

Hennatatoivering tilbys gjerne i sydligere strøk, på steder som markeder, festivaler og lignende, ofte hvor det ferdes mye turister. Her vil det være omreisende

tatoveringskunstnere som tilbyr sine tjenester for publikum. Det er populært å tilby hennatatoering til turister på strender eller feriesteder.

Disse midlertidige tatoeringene som skal forestille "tribal tattoos" er særlig populært blant unge mennesker. Den kastanjerøde, naturlige hennafargen er for tiden ikke særlig populær. Midlertidige tatoeringer er veldig populære suvenirer. Den høye etterspørselen etter hennatatoering sammen med økonomiske interesser fører til at stadig flere av tatoeringskunstnerene ignorerer helserisikoen.

Hvordan unngå helseskader etter påføring av svart hennatatoering?

Den beste måten å forebygge helseskader på er selvsagt å ikke anskaffe seg en henna tatoering.

Følgende retningslinjer anbefales:

1. Naturlig hennafarge varierer fra grønn-brun til brun. Hvis farge på blandingen er mørkere (nesten svart) er det høyst sannsynlig at fargestoffer er tilført blandingen.
2. Etterspør informasjon, gjerne opprinnelsessted for hennafarge og en liste over ingrediensene i hennablandingen. Hvis tatoeringskunstneren ikke kan gi fullgode svar på disse spørsmålene, bør man unngå å ta henna tatoering.
3. Hvis det oppgis at hennafargen kan fjernes etter kun en times påføring, er det en bekreftelse på at dette er svart henna. Ved bruk av vanlig henna må denne være påført huden så lenge som mulig for å oppnå en god kastanjerød farge på tatoeringen.

Konsekvenser av overfølsomhet mot fargestoffer i svart henna tatoering

Det bes gjøres oppmerksom at overfølsomhet og "polysensibilisering" er prosesser som ikke kan reverseres og derav fører til en livslang overfølsomhet, eventuelt allergi mot fargestoffer. Overfølsomhet og "polysensibilisering" er særlig bekymringsverdig når det gjelder barn og unge hvor det er sannsynlig at en slik overfølsomhet vil påvirke deres livsførsel/dagligliv/arbeidsliv.

Denne form for overfølsomhet kan hindre utøvelsen av flere yrker hvor det er sannsynlig at man kommer i kontakt med fargestoffer, for eksempel frisør. I det daglige liv vil det være nødvendig å unngå produkter som inneholder fargestoffene for å forhindre allergiske reaksjoner.

Forskjellene mellom svart henna og henna

Henna (hennablanding eller hennapulver) er blader fra Hennaplanten, *Lawsonia inermis*, som er tørket og pulverisert. Hennaplanten er en busk eller et lite tre som finnes i varme og tørre klimastrøk. Den har naturlig tilholdssted i de tropiske og subtropiske områdene i nord Afrika, Midtøsten og sør Asia. Fargen på henna varierer fra grønnbrun til brun. Hennaplanten har gjennom årtusener vært brukt som hårfargemiddel basert på bevismateriale fra Egypt hvor kvinner tok i bruk hennaplanten til kosmetiske formål.

Hennabladene avgir et rød-orange fargestoff (molekyl), Lawsone. Lawsone er konsentrert hovedsakelig i bladene. Den røde fargen kan ses på unge blader som en rød hovedåre. Henna blader inneholder 1-4 % Lawsone avhengig av klima og solforhold. Dette molekylet har en forkjærlighet for å inngå bindinger med proteiner. Når molekylet blandes med en mild syre i væskeform, vil det avgi farge til hud, hår og negler. Lawsone reagerer med Keratin hvorav den kastanjerøde fargen dannes. Henna har vært brukt til å farge hud, hår, negler, lær, silke og ull. Henna har også vært brukt til kosmetiske formål i årtusener, som hårfargemiddel og for å male bilder/tegn på kroppen ("body art").

I områdene hvor hennaplanten finnes naturlig har den vært anvendt som hårfargemiddel gjennom årtusener. I den nyere tid har Europa og Amerika stiftet bekjentskap med denne måten å anvende henna planten på, men det eksisterer ikke noe ustrakt bruk av henna på disse kontinentene. Henna finnes kun i en farge. Ved tilsetning av syntetiske fargestoffer, metalliske salter og andre plante farger kan man få en hel rekke av ulike farger. Hårfargemarkedet på 1920-30 tallet ble dominert av henna og ulike hennablandinger, Indigo, Cassia og andre kjemikalier (kalt rød henna, svart henna, nøytral henna). Regulering av hårfargemidler ble innført som en følge av potensiell helsefare ved bruk av hårfargemidler hvor det ikke forelå en ingrediensliste.

Henna ble også anvendt til kroppsmaling/dekorering i nord Afrika, Midtøsten og sør Asia. Disse kroppsdekoreringene er ansett for å være vakre og lykkebringende. Påføring av henna som en midlertidig dekorering av huden, er også av kulturell og religiøs betydning i disse regionene. Hennadekorering brukes ofte i forbindelse med festivaler og feiringer, særlig i brylluper. Det er hovedsakelig hender og føtter som dekoreres da huden på disse kroppsdelene inneholder mye Keratin som igjen fører til en mørkere henna farge. Denne måten å dekorere kroppen på er også vanlig i Europa. I de siste tiår har slike tatoveringer blitt veldig populære i Europa. Dette har ført til en ny renessanse for henna som fargestoff til bruk i kroppskunst, særlig for midlertidige tatoveringer. Ukjente ingredienser ble også tilsatt henna som skulle brukes til midlertidige tatoveringer.

På 1990 tallet begynte henna kunstnere i Afrika, India og de arabiske land å eksperimentere med fargestoffet svart henna, påføre det som en tykk blanding på samme måte som ved en vanlig hennapåføring, som et forsøk på å finne en metode som raskere ville avgi svart farge for bruk til midlertidig tatoveringer. Den høye økonomiske avkastningen fra svart henna tatovering fordrer til videre bruk av hennafarge som inneholder lite eller ingenting av naturlig henna.

Er de tilsatte fargestoffene og ingrediensene lovlige?

Produkter til bruk for farging av hår samt for dekorering/maling på huden regnes for å være kosmetiske produkter. Kosmetiske produkter må være i samsvar med kravene som stilles til slike produkter jf EUs kosmetikkdirektiv. Kosmetikkdirektivet forbyr salg av kosmetiske produkter som inneholder ingredienser nevnt i direktivets vedlegg 2, første del av vedlegg 3 samt overskridelser av de fastsatte grenseverdier.

PPD (fenylendiaminer) er til eksempel tillatt for bruk i kosmetiske produkter, men kun for hårfargingsmidler med en grenseverdi for høyeste tillatte konsentrasjon på 6 %. PPD er imidlertid ikke tillatt til bruk i produkter som anvendes direkte på huden (for eksempel dekorering/maling av hud).